

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยการจัดทำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไว้สำหรับบริษัทจดทะเบียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดมาตรฐานการจัดการที่ดี โดยหนึ่งในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีนั้น ได้กล่าวถึงระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในว่า “คณะกรรมการควรจัดให้มีงานตรวจสอบภายในแยกเป็นหน่วยงานหนึ่งของบริษัท” เพื่อตรวจสอบและประเมินระบบการควบคุมภายในให้มีความเพียงพอเหมาะสม

ถึงแม้ว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะได้มีการสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้มีหน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นของตนเอง แต่ในข้อเท็จจริงพบว่า หน่วยงานตรวจสอบภายในของกิจการหลายแห่งมักประสบปัญหาในเรื่องบุคลากร ทั้งในด้านของการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การเพิ่มทักษะและประสบการณ์การทำงาน รวมทั้งการรักษาบุคลากรไว้ ดังนั้น องค์กรต่างๆ จึงยังคงใช้บริการงานตรวจสอบภายในจากหน่วยงานภายนอก ทั้งในลักษณะของการใช้บริการทั้งหมดหรือสำหรับงานบางส่วนที่ยังไม่สามารถดำเนินการเองได้ ซึ่งสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย ได้มีการสำรวจข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดจ้างหน่วยงานตรวจสอบภายนอกมาดำเนินการตรวจสอบภายใน โดยการสอบถามจากผู้เข้าร่วมสัมมนาใหญ่ปี 2550 (จุลสารสมาคมผู้ตรวจสอบภายใน, 2551) สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 อัตราร้อยละของการใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอก

การใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอก	อัตราร้อยละ
ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานตรวจสอบภายนอก	54 %
มีการใช้บริการหน่วยงานตรวจสอบภายนอกสำหรับบางระบบงาน	36%
มีการดำเนินการสำหรับทั้งองค์กร	7 %
ยังไม่มีแต่มีแผนที่จะทำ	3 %

การใช้บริการงานตรวจสอบภายในจากหน่วยงานภายนอก อาจเกิดจากการที่องค์กรเพิ่งเริ่มมีหน่วยงานตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่หน่วยตรวจสอบภายในขององค์กรซึ่งยังขาด

ประสบการณ์ในการทำงานด้านนั้นๆ ต้นทุนในการตรวจสอบภายในซึ่งดำเนินการเองอาจสูงกว่าการใช้บริการจากหน่วยงานภายนอก (แนวทางการตรวจสอบภายใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548) หรือจำนวนผู้ตรวจสอบภายในมีไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่มีอยู่ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการใช้บริการงานตรวจสอบภายในขององค์กรอาจแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ การใช้บริการจากหน่วยงานตรวจสอบภายในขององค์กรกับการใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอก แต่ไม่ว่าจะเป็นแบบใดก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ ต้นทุนของการตรวจสอบภายใน

แม้ว่างานตรวจสอบภายในจะมีมานานแล้วก็ตาม แต่ในปัจจุบันลักษณะของงานตรวจสอบภายใน ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตเป็นอย่างมากกล่าวคือ จากการตรวจสอบในอดีตที่มุ่งเน้นความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกการรายการมาเป็นการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาในการดำเนินงานทางด้านต่างๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้นเช่น การตรวจสอบเพื่อให้ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ประกอบกับผลงานตรวจสอบภายใน ได้รับการคาดหวังจากฝ่ายต่างๆ มากขึ้นเช่น ผู้ถือหุ้น เป็นต้น ทำให้การพิจารณาจำนวนต้นทุนของการตรวจสอบภายในเป็นสิ่งที่ทั้งผู้ประกอบการเองและผู้ให้บริการควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในมุมมองของผู้ประกอบการต้นทุนของการตรวจสอบภายในถือเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานขององค์กร ซึ่งต้องมีความสมเหตุสมผลและคุ้มค่าที่จะจ่าย ส่วนในมุมมองของผู้ให้บริการ ต้นทุนของการตรวจสอบภายในจะกลายเป็นรายได้ ซึ่งต้องได้รับคุ้มค่ากับการทำงาน ดังนั้น จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายใน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดต้นทุนของการตรวจสอบภายในให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์ทั้งต่อผู้ทำงานในวิชาชีพการตรวจสอบภายใน ผู้ประกอบการรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพการตรวจสอบภายใน

แต่จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายใน ยังมีได้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้การสัมภาษณ์แบบลึกเพื่อให้ได้ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของงานตรวจสอบภายในจากผู้เชี่ยวชาญ ต่อจากนั้นจะได้ทำการสรุปปัจจัยและจัดทำแบบสอบถามเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างและนำผล ที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

คำถามการวิจัย

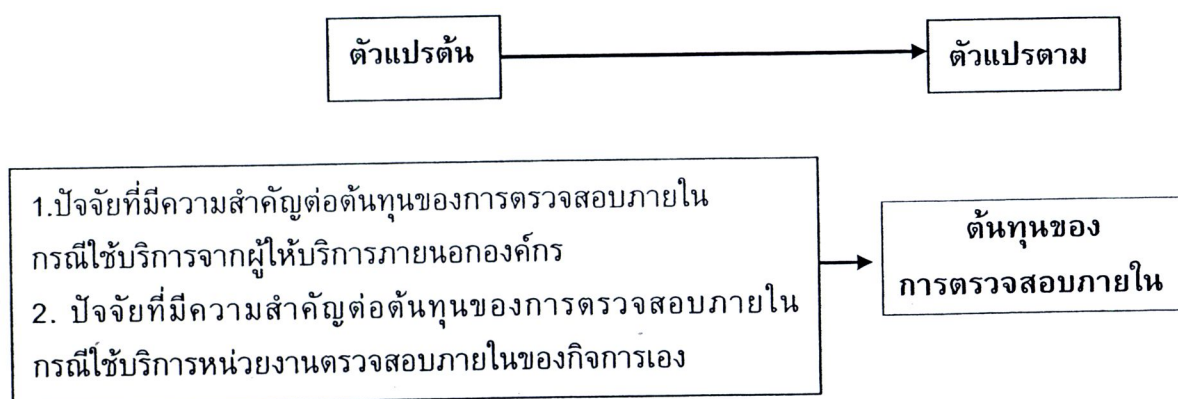
ปัจจัยใดที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายใน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายในมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาการใช้บริการงานตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายใน กรณีใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอก
3. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายใน กรณีใช้บริการหน่วยงานตรวจสอบภายในของกิจการเอง
4. เปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายในระหว่างการใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอกองค์กรกับการใช้บริการงานตรวจสอบภายในของกิจการเอง

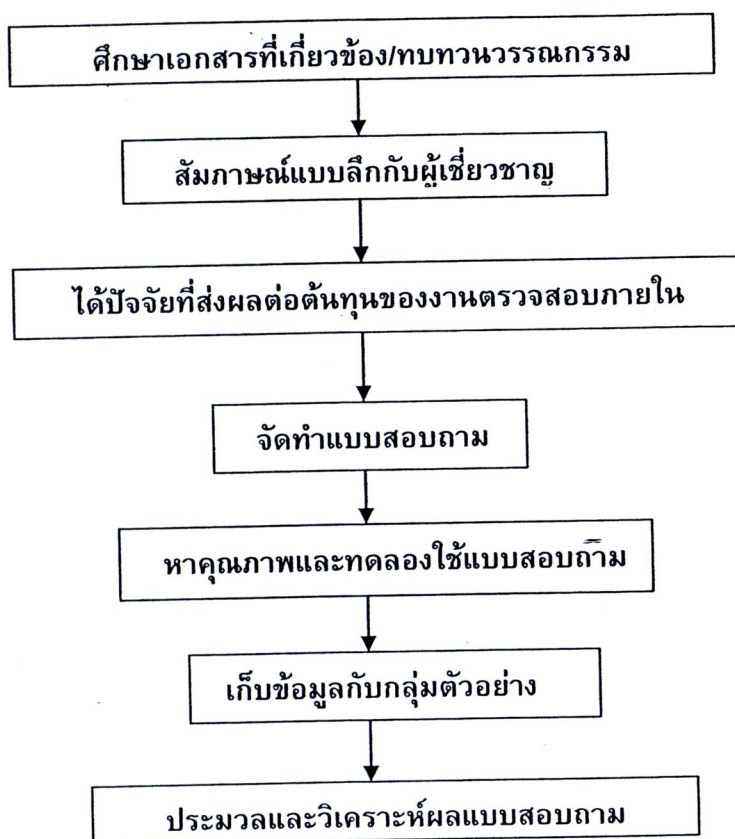
กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กระบวนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเริ่มจากเชิงคุณภาพโดยการกำหนดประเด็นคำถามซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายใน นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของงานตรวจสอบภายใน แล้วต่อยอดเชิงปริมาณโดยนำปัจจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดทำแบบสอบถาม เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป ดังแผนภาพหน้าถัดไป

ภาพที่ 1.2 กระบวนการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดต้นทุนของการตรวจสอบภายในนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาตัวแปรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงกำหนดขอบเขตของงานวิจัยและตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดต้นทุนของการตรวจสอบภายใน เป็นการศึกษาเฉพาะในสภาพแวดล้อมของประเทศไทยแยกเป็น 2 กรณีคือ กรณีใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอกกับกรณีองค์กรการให้บริการจากหน่วยงานตรวจสอบภายในองค์กรเอง
2. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้จากการการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์แบบลึกจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตรวจสอบภายในแล้วนำไปจัดทำแบบสอบถาม
3. เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการสำรวจความคิดเห็นถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดต้นทุนของการตรวจสอบภายใน ในประเทศไทย

นิยามศัพท์

งานวิจัยนี้มีนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

ปัจจัยหมายถึง สิ่งที่มีความสำคัญต่อต้นทุนของการตรวจสอบภายใน

ต้นทุนการตรวจสอบภายใน หมายถึง ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบในกรณีการให้บริการงานตรวจสอบจากผู้ให้บริการภายนอกหรืองบประมาณของหน่วยงานตรวจสอบภายในองค์กรในกรณีการให้บริการจากหน่วยงานตรวจสอบของกิจการเอง

การตรวจสอบภายในหมายถึง การให้หลักประกันและคำปรึกษาทางด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรด้วยความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม ซึ่งองค์กรจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มมูลค่าและปรับปรุงการดำเนินงานทางด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้ให้ประโยชน์ดังนี้

1. องค์กรต่างๆ ทั้งองค์กรที่มีหน่วยงานตรวจสอบภายในเองและองค์กรที่ใช้บริการจากผู้ให้บริการภายนอก ได้ใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดต้นทุนของการตรวจสอบภายใน

2. เป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐานการกำหนดต้นทุนของการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมสำหรับใช้ในประเทศไทย ในสภาวะการณ์ปัจจุบันและเป็นข้อมูลสำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในอนาคต

3. เป็นแนวทางที่ผู้บริหารใช้ในการจัดการหน่วยงานตรวจสอบภายใน